

## LIJST VAN CULTUURGOEDEREN

Deze bijlage bevat de cultuurgoederen aanwezig in de Sint-Niklaaskerk te Pelt. De cultuurgoederen worden in het kort besproken in de inventarisatie. Deze bijlage verstrekt meer informatie over de cultuurgoederen, toont een beeld en motiveert het cultuurgoed. De erkenning werd gebaseerd op de richtlijn van het Agentschap Onroerend Erfgoed dd. 21-12-2015 en geüpdatet naar 2024. Ook werden nog andere gegevens en foto's toegevoegd uit het boek De Sint-Niklaaskerk van 2002, geschreven door de werkgroep Neogotiek in de Teutendorpen en enkele andere auteurs.

### MEUBILAIR

BIECHTSTOELEN                      3 stuks

#### Biechtstoel bij het O.L.-Vrouw altaar – noordelijk transept

Neogotische biechtstoel naar ontwerp van Lenertz & Martens .  
Driezijdige biechtstoel met versierd voorfront en twee schuine kanten voor de penitenten en een verhoogd middenstuk. In het linkse voorfront hebben we hier Maria Magdalena met boetehoofddekse (loshangend doek onder haar hals geknoopt) met een kruik balsem en rechts Sint Petrus met sleutels en boek in de handen. Uitgevoerd in Hongaars eikenhout en voorzien van een gedetailleerd houtsnijwerk met pinakels, rozen en lijsten. Ook een hoogte van 410cm, breedte 310cm en een diepte van 112cm. De productiedatum is 1834. Gesculpteerde figuren van H. Maria Magdalena & H. Petrus. Uitgevoerd door L. Lindebringhs. Aanwezig in de kerk sinds de bouw van deze nieuwe kerk.

#### Biechtstoel bij het Sint-Nicolaas altaar – zuidelijk transept

Hiervoor geldt dezelfde omschrijving maar op het linkse voorfront hebben we het beeld van Maria Magdalena met loshangend haar en met de handen onder haar boetekleed. Rechts staat de Heilige Paulus met zwaard en boek. Uitgevoerd in Hongaars eikenhout en voorzien van een gedetailleerd houtsnijwerk met pinakels, rozen en lijsten. Een hoogte van 410cm, breedte-300cm en diepte-112cm. Eveneens uit 1834. Gesculpteerde figuren van H. Maria Magdalena & H. Paulus. Uitgevoerd door L. Lindebringhs. Aanwezig in de kerk sinds de bouw van deze nieuwe kerk.

#### Biechtstoel achter in de kerk – zuidelijke zijbeuk

Ook een driezijdige, neogotische biechtstoel in Hongaars eikenhout uit 1906, maar zonder hoger middenstuk. De beelden op het voorfront zijn enerzijds Maria Magdalena met loshangend haar en gevouwen handen aan de linkse zijde en rechts de H. Leonardus met halve kettingen in de hand en een abtsstaf en een abtstmijter. Gesculpteerde figuren van H. Maria Magdalena en abt Leonardus van Noblac. Uitgevoerd door L. Lindebringhs. Aanwezig in de kerk sinds de bouw van deze kerk.



Biechtstoel (noordelijk transept)



Biechtstoel (zuidelijk transept)



Biechtstoel zuidelijke zijbeuk

## Detail van de drie Maria Magdalena sculpturen op de biechtstoelen



## SOKKELS

Bij het nieuwe altaar staan *twee sokkels* met een vierkante schacht met een bredere vierkante geprofileerde voet en breder bovenstuk.

Het is gotisch snijwerk, onbeschilderd eikenhout uit 1905.

De zijpanelen vertonen venstertraceringen en op de hoeken colonnetten.

Ze dienen voor de twee beelden H. Petrus en H. Paulus die erop geplaatst zijn. Met een hoogte van 127,5cm, een breedte en diepte van 64,5cm.



Verder waren er nog LEZENAARS, maar deze zijn niet meer in gebruik.

Een Ambolezenaar en een lezenaar met Bijbelboek

Een houten lezenaar, samengesteld uit fragmenten van neogotische sokkel. Gedecoreerd met gotisch houtsnijwerk. Onbeschilderd eikenhout en in 1980 samengesteld uit een neogotische sokkels van 1905.

De lezenaar staat nu achter in de kerk met het Heilig Hartbeeld aan de zuiderzijde naast de grote biechtstoel. De Ambolezenaar is verhuisd naar de 'winterkapel', waarop nu de mooie gedrapeerde Staakmadonna staat uit midden negentiende eeuw. Ze draagt een kapmantel in lichtblauw velours, afgeboord met goud.



De ambolezenaar



De lezenaar

Ook staat er nog *een sokkel* met een vierkante schacht en een bredere vierkante geprofileerde voet en bovenstuk. De zijanten hebben telkens twee gotische venstertraceringen en op de hoek weer colonnetten. Op deze sokkel staat nu het prachtige beeld Mater Dolorosa of O.L.-Vrouw van Smarten achter in de kerk. De hoogte is 154,5cm – de breedte en diepte zijn 100cm. Onbeschilderd eikenhout uit 1905.



## De Preekstoel

Het geheel bestaat uit een voetstuk, trap, preekstoelkuip en baldakijn en dateert eveneens uit 1834.

De voet heeft een steunvlak in achthoek, daarop een pilaar en een bovenstuk met een open geplooid acanthusbloem.

De trapleuning heeft een sierlijst die uitkomt op de kuip maar zou foutief gemonteerd zijn met de kuip na de montage in de nieuwe kerk van 1905.

De preekstoelkuip is net als de trap in neobarok met Lodewijk XVI-elementen.

De kuip bevat twee medaillons met half verheven houtsnijwerk. Eén stelt Onze-Lieve-Vrouw met kind voor en opschrift **Mater Dei** (Moeder van God), de andere Jezus Christus die een verloren schaap draagt en opschrift **Bonus Pastor** (Goede Herder).

In de kuip staat een pilaar met daarboven het baldakijn. Op de pilaar zijn symbolen van de evangelisten aangebracht. Een arend (Johannes), een engel (Mattheus), een gevleugelde leeuw (Marcus) en een gevleugelde stier (Lucas). Het baldakijn vertoont drie medaillons, omkranst met guirlandes en een vergulde strik erboven.

Het voetstuk meet 179 cm – van de bodem van de kuip tot baldakijn: 218 cm en de totale hoogte van deze 19-eeuwse preekstoel is 508 cm en de diameter van de kuip is 156 cm tot de buitenkant en die van het baldakijn is 205 cm aan de binnenkant.

De drie medaillons op het baldakijn hebben volgende opschriften;

-ZALIG ZYN ZE, DIE GODS WOORD HOOREN EN BEWAREN (Lucas 11,28)

-DIE UIT GOD IS, DIE HOORT GODS WOORDEN ( Johannes 8, 47)

-DIE U HOORT, DIE HOORT MY (Lucas 10, 16)



## Het Hoogaltaar

Het hoogaltaar bestaat uit een altaartafel met hardstenen onderbouw en de opstand is een retabel en een tabernakel in het midden. De totale breedte is 317 cm. Het geheel dateert uit 1902.

De altaartafel kostte destijds 2135 BEF en het retabel met tabernakel 15000 BEF. De blauwstenen altaartafel wordt gedragen door zes marmeren rode zuiltjes. Op het hardstenen altaarblad hebben we volgende tekst:

Links: ECCE PANIS ANGELORUM - (Dit is het brood van de engelen)

Rechts: FACTUS CIBUS VIATORUM – (Voedsel voor de mensen van de weg)

Het geelkoperen tabernakel heeft deurtjes in reliëf en centraal staat Christus de Albeheerser die rechts de bol met kruis en links de bijbel draagt en de vier symbolen van de evangelisten. Het retabel met afgeboorde acanthusbladeren stelt het volgende voor: links – het offer van Isaak (Gen. 22) en rechts – Abraham ontmoet Melchizedek (Gen. 14), fragmenten uit het Oude Testament.

Boven op het retabel en tabernakel staat nog een expositietroon met een hoogte van 114 cm en een breedte 50 cm



Vooraan in het koor staat momenteel een vrij nieuw modern altaar met bijhorende lezenaars en kleine sokkels uit 2022



In het koor staan ook nog twee koorgestoelte met driedelige zitbanken die opklapbaar zijn. Ze zijn eveneens uit 1905 van het atelier L. Lindebringhs uit Roermond en uit Hongaar eikenhout. Een hoogte van 176 cm – breedte is 212 cm en diepte is 162 cm.



## Het Onze-Lieve-Vrouwaltaar

Het nieuwe O.L.-Vrouwaltaar, links vooraan dateert uit 1914, ontwerp 1907. Op de blauwstenen altaartafel staat een neogotisch retabel waar een eikenhouten kast met hoger middenstuk en twee zijpanelen het mooi gepolychromeerde O.L.-Vrouwenbeeld herbergt en aan de zijden twee galerijen.

Links: Maria bij haar opdracht in de tempel, omringd door haar ouders Anna en Joachim en geflankeerd door de H. Zacharia en de H. Elisabeth.

Rechts: Maria bij haar kroning geflankeerd door haar ouders en de H. Joachim met schaap en de H. Anna.





## Het Sint-Nicolaasaltaar

Ook dit altaar staat in de kerk sinds 1914 en op de blauwstenen altaartafel staat weer zo een eikenhouten kast met het Sint-Nicolaasbeeld en een retabel en een tabernakel onder het beeld. Hier is ook nog een kandelaarsbank op het altaar.

Het H. Nicolaasbeeld was geflankeerd door nog twee onbekende heilige bisschoppen op een sokkel maar deze zijn verdwenen. In het retabel links en rechts, voorzien van een segmentboog en twee gotische bogen zien we volgende taferelen.

Links: Nicolaas redt drie meisjes(dochters), doch er zijn er slechts twee afgebeeld van de edelman. Het bezit wordt verdeeld onder de armen.

Rechts: Hier ligt Nicolaas op zijn sterfbed en met de engelen trok hij naar de hemel.

Het tabernakel heeft volgende afmetingen: een hoogte van 60cm en een breedte van 45 cm en een verguld koperen deurtje met een kruis verdeeld rondom een medaillon. Het dateert uit 1910.



## Het Doopvont

Het doopvont bevindt zich momenteel voor het O.L.-Vrouwaltaar en bestaat uit een ronde kuip in blauwe hardsteen, rustend op een balustervormige zuil en geplaatst op een witmarmeren voetstuk. Het klokvormig deksel is uitgevoerd in geel koper en bekroond met een kruis. Het dateert uit de periode van pastoor Lommelaars en dateert volgens de kerkinventaris uit 1836.

De totale hoogte is 165 cm met het deksel en kruis en de omtrek op zijn breedst is 191 cm.



## Schilderijen, iconen, de kruisweg en heilige beelden

De kruisweg dateert uit 1892 en is van het huis Grandmont-Donders uit Luik. De oorspronkelijke aankoopprijs bedroeg toen 3000 BEF.

Het zijn 14 staties die geschilderd zijn op doek en geplaatst in eikenhouten spitsboogkaders met kruis. Ze werden gerestaureerd in 1995 en hangen tegen de muur: zes aan de zuidzijde, twee vanachter, westkant en zes aan de noordzijde.

Voorbeeld statie 7, achter in de kerk – Jezus valt voor de tweede maal onder het kruis.



Het icoon van Onze-Lieve-Vrouw van Altijddurende Bijstand is op metaal geschilderd seriewerk met een houten neogotische omkadering uit eind 19<sup>de</sup>, begin 20<sup>ste</sup> eeuw. Dit iconisch tafereel hangt aan de zuidzijde bij de noveenkaarsen.



Totale hoogte is 195 cm, breedte 175 cm

Verder hangen er nog drie schilderijen van onbekende meesters:

De heilige abt Bernardus van Clairvaux. Hij draagt een witte habijt van de cisterciënzemonniken en omarmt een houten kruis. Afmetingen 117 cm op 85 cm. Uit 1836 en gerestaureerd in 1989.

De bespotting van Christus stelt een geboeide Christus voor met een rietstengel in zijn linkse hand en gedrapeerd met een witte doek. Ook uit 1836 en in 1989 gerestaureerd. Afmeting 98 cm bij 78 cm.

In Onze-Lieve-Vrouw van Smarten ziet men Maria zittend tegen een schuin liggende voet van het kruis m.a.w de kruisafneming als één der smarten van Maria. Ook uit 1836 volgens inventaris en gerestaureerd in 1989. Uit de achttiende eeuw en meet 127,5 cm bij 100 cm.



Tenslotte zijn er nog een hele reeks prachtige beelden te bewonderen.

### 1. De heilige Nicolaas

We hebben eigenlijk twee beelden in de kerk. Er staat één in de retabel op het Sint-Nicolaas altaar en is uit de tweede helft van de negentiende eeuw in gepolychromeerd hout. Het tweede staat momenteel in het koor op een sokkel tegen de muur, boven de ingang van de sacristie.

Het is ook Nicolaas, afgebeeld als bisschop van Myra uit Turkije met drie kinderen in een kuip. Het is uit de 17<sup>de</sup> eeuw, vermoedelijk geloofd hout van een lindeboom. Het meet 81,5 cm en stond al in de inventaris van 1836. Feestdag 6 december. Buiten boven de ingang aan de noordzijde staat ook nog een stenen Nicolaas beeld.

### 2. Heilige Sebastiaan

Vooraan rechts in de kerk op een muursokkel aan de boog met het zuidelijk transept. Een klassieke voorstelling van Sebastiaan, gebonden aan een boomstam en met pijlen doorschoten. Ook uit de 17<sup>de</sup> eeuw en afgeloofd hout en vermeld in de inventaris van 1836. Hoogte 100 cm. Zijn feestdag is op 20 januari.

Sebastiaan en Antonius zijn de eerste heiligen die in de parochie een altaar kregen naast O.L.-Vrouw voor extra inkomsten uit beneficies. Zij waren de patroonheiligen van de opgerichte schuttersgilden. Het Antoniusbeeld en altaar werden in de achttiende eeuw naar de kapel van het Herent overgeplaatst. Het schutterij-leven verwaterde maar een hernieuwing van de stichtingsakte van beide gilden samen in 1752 deed nieuw schuttersleven ontstaan hetzij met de buks of later met de handboog. Sint-Sebastiaan is nog altijd een 'handboog'-schutterij sinds 1846 in Neerpelt.



Sint-Nicolaas



Sint-Sebastiaan

### 3. Heilige Lucia

Dit achttiende-eeuwse houten gepolychromeerd beeld staat vooraan links onder de boog en links van de biechtstoel

De heilige Lucia stierf in de 4<sup>de</sup> eeuw ook de marteldood, waarbij een beul haar hals doorstak. Sommigen zeggen ook dat haar ogen werden uitgestoken. Feestdag 13 december. Het beeld meet 90 cm en de Santa Lucia draagt een blauwe mantel met rood onderkleed.

### 4. Heilige Barbara

Feestdag is op 4 december. Haar goddeloze vader sloot haar op in een toren. Deze staat meestal mee afgebeeld bij het beeld en heeft het uitzicht van een 'mijnwerkerslamp'. Vandaar dat ze de patroonheilige is van de mijnwerkers. Het beeld is gepolychromeerd in hout uit de 19<sup>de</sup> eeuw. Hoogte 115 cm en draagt een rode mantel met een blauw kleed. Ze draagt ook een palmtak als overwinning van het leven op de marteldood. Het beeld staat rechts boven langs de biechtstoel in het zuidelijk transept.

### 5. Het beeld van Anna en Maria

Dit beeld is ook al vermeld in de inventaris van 1836. Dus uit de 19<sup>de</sup> eeuw. Het is gepolychromeerd en samen gelijkmd uit elementen. Maria leest een boek en moeder Anna zou uitleg geven in de voorstelling. Hoogte 115 cm en staat links vooraan in de kerk bij de biechtstoel in het noordelijk transept tegen de dwarse muur voor het O.L.-Vrouw altaar



Heilige Lucia



Heilige Barbara



Anna en Maria

## 6.Sint-Petrus

Dit grote beeld is 159 cm hoog en staat vooraan links van het koor op een grote sokkel. Petrus draagt in zijn rechterhand twee sleutels. In Mattheus 16, vers 18-19 zegt God ik zal uw de sleutels geven van het Rijk Gods ... Het beeld is uit de 19<sup>de</sup> eeuw en stond al vermeld in de inventaris van 1836. Hij draagt een groene kapmantel.

## 7.Sint-Paulus

Ook dit beeld is 159 cm en staat vooraan rechts op de andere grote sokkel. Hij draagt een bruine mantel en heeft een boek vast en een zwaard bij zich. Het boek verwijst naar het onderricht van de heidenen om te bekeren. Het zwaard duidt op de onthoofding die Paulus heeft moeten ondergaan.

Beide beelden zijn in hout en gepolychromeerd. Petrus en Paulus worden gezien als de meest bekende verkondigers van het geloof. Petrus was één van de apostelen van Jezus. Paulus heeft hij niet gekend maar werd de apostel van de heidenen genoemd. Het toeval wil dat beiden op dezelfde dag zijn gestorven 29 juni van het jaar 64. Ze worden ook samen herdacht en vereerd op 29 juni elk jaar.



Sint-Petrus



Sint-Paulus

### 8. Maria als Apocalyptische Vrouw

Het is een kleiner beeld met een hoogte van 76 cm. Maria draagt een diadeem, een gouden kleding en draagt het Jezuskind op haar linkerarm. In haar rechterhand heeft ze een lelie. Het 'beeldje' – want het is het kleinste uit de collectie - staat vooraan links in het koor op een sokkel langs het O.L.-Vrouw altaar.

### 9. Onze-Lieve-Vrouw van Smarten

Achter in de kerk op de 'grootste' sokkel staat het beeld met de wenende Maria met gekruiste handen en met een doek omwikkende doornenkroon. Het beeld is 165 cm hoog en op het voetstuk staat MATER DOLOROSA. Een gepolychromeerd hout en aan elkaar gelijkde elementen.

### 10. Onze-Lieve-Vrouw Koningin

Dit gepolychromeerd beeld met een hoogte van 119 cm staat in het O.L.-Vrouw altaar. Maria wordt voorgesteld als koningin met kroon en 'afgebroken' scepter. Ze draagt het kind Jezus met een wereldbol in zijn hand. Op de rode mantel zien de letters S en M wat staat voor Sante Maria.



Apocalyptische Vrouw



Mater Dolorosa



Onze-Lieve-Vrouw Koningin



### 10. Christus onze Zaligmaker

Een houten beeld dat uit verschillende elementen is samen gelijmd. In zijn linkerhand draagt hij een bol met kruis, wat symbolisch duidt op zijn heerschappij van de wereld. Het beeld stond al vermeld in de inventaris van 1836 en meet een hoogte van 160 cm.

### 11. Heilige Ambrosius

Een gepolychromeerd houten beeld van eind 19<sup>de</sup> eeuw. Hoogte 160 cm en deze heilige - bisschop van Milaan – heeft een bijenkorf aan zijn linkse voet. Als baby zou hij gestoken zijn door een zwerm bijen in zijn wiegje. Deze bisschop draagt een boek in zijn linkerhand en staf in zijn rechterhand. Hij is patroon van de imkers. Het beeld staat links van de biechtstoel-zuid tegen de muur van de winterkapel.

### 12. Heilige Aloysius van Gonzaga

Ook aan de biechtstoel-zuid maar links tegen de buitenmuur (zuiderkant) staat het houten gepolychromeerd beeld uit de 19<sup>de</sup> eeuw. Aloysius stierf als 23-jarige toen hij als novice de pestlijders hielp bestrijden in 1591. Hij draagt een wit bestikte toog met brede afgeboorde superplie. Links droeg hij een lelietak, maar deze is verdwenen en rechts een kruisbeeld in zijn hand.



Christus onze Zaligmaker



Heilige Ambrosius



Heilige Aloysius van Gonzaga